

1000000

OPONENTNÍ PRÁCE

Rigózozná práce Mgr. Kamiliny Máříškové:

Probace a mediace v českém trestním právu

Probační a mediální služba podle současné právní úpravy funguje v ČR již pět let. Stejně tedy o této nezasekbatelského trvání a přesto je o ní v široké, leckdy i v odborné veřejnosti poměrně málo známo. Přitom úkoly, jejichž plněním v oblasti trestně právní je pověřena, nepostrádají specifické poslání a společenský význam. Na této nedostatečné informovanosti se jistě, kromě jiného, podílí i odborná literatura, které, pokud vím, chybí i obsažnější, komplexnější pojetá monografie, jež by podala zájemcům, co nejvěrnější obraz této relativně nové instituce, náležející do sféry české justice.

Tuto mezeru se, dle mého názoru, daří překlanout autorce oponované práce. Text totiž podrobně a vyčerpávajícím způsobem pojednává o všech příslušných institucích a institutech, jakož i o veškerých aspektech činnosti probační a mediální služby v českém trestním právu. Nepochybně se tedy jedná o monografii aktuální a potřebnou, u níž by bylo možné uvažovat i o ev. knižní publikaci. V této souvislosti se sluší znovu ocenit vedení fakulty, že podporuje tvorbu rigórozních prací na témata takto zaměřená a zároveň i pečlivou aktivitu konzultanta, která přispěla ke zdaru oponované práce po stránce věcné a odborné. Nenalezl jsem totiž takové nedostatky, které by zpochybnily již výše uvedené kladné zhodnocení práce.

Toto konstatování by mohlo nasvědčovat závěru o snadné práci oponenta, čemuž však ve skutečnosti nebylo. Práce je totiž poměrně rozsáhlá - vlastní text čítá téměř 130 strojopisných stran, ale, i vzhledem k svému komplexnímu pojetí, je doslova nabitá informacemi, bez hluchých míst. Klade proto nemalé nároky na soustředěnost a pozornost čtenáře.

Práce je členěna na 13 kapitol, včetně úvodu a závěru s návrhy de lege ferenda. Kromě tří kapitol se zbývající dále člení na oddíly a příp. i pododdíly.

Druhá kapitola je nazvána Retributivní a restorativní justice, třetí kapitola Historický vývoj probace, čtvrtá kapitola Současná právní úprava, pátá kapitola Význam slova probace, šestá Probační

činnost, sedmá Dohled, osmá Probace v širším slova smyslu, devátá Porovnání s právní úpravou v Anglii a Walesu, desátá Mediace, jedenáctá Použití mediace v praxi, dvanáctá Mediace v trestním právu Velké Británie. Třináctou kapitolu posléze představují již výše zmíněné Závěry.

Komparace restorativní a retributivní justice obsahuje cenný autorčin postřeh, že některé prvky justice restorativní postupně začaly pronikat do trestního práva již dávno před tím, než se termín "restorativní justice" vůbec poprvé objevil a že i v současnosti se oba zmíněné směry vzájemně prolínají. Autorka rovněž poznamenává, že v řadě případů, týkajících se zejména závažné a nové trestní kriminality, se jeví aplikace principů restorativní justice jako neadekvátní.

Cenné, ale bohužel příliš stručné jsou exkurze do situace ve Velké Británii. Různost modelů probace a mediace v jiných zemích, zejm. v těch, kde tyto instituce mají dlouhou tradici, by si však jistě vyžadovaly samostatné monografie. Podobně je tomu i pokud jde o jejich historii, která by pro nás, jak naznačuje i stručná třetí kapitola, mohla být podnětná a inspirativní.

Těžiště celé práce však nesporně spočívá v detailním popisu činnosti a působnosti probační a mediační služby, to je v kapitolách šesté až osmé, desáté až jedenácté.

Poslední třináctá kapitola obsahuje nepočtené návrhy legislativních úprav, jistě potřebné a odůvodněné, avšak bez závažnějšího zásahu do stávající koncepce probační a mediační služby v ČR. Domnívám se, že sama tato koncepce založená na ideji tzv. "sociální práce v justici", je diskutabilní. Tato služba zajišťuje v první řadě, alespoň podle situace v jiných zemích, pro justiční orgány významný a důležitý informační a kontrolní servis a disciplinující aktivity. Pro řádné fungování takového servisu jsou běžné metody a cíle aktivit sociální práce nepřiměřené. Pro hrozící rostoucí závislost na těchto službách v dosavadním českém pojetí, může se z justice, chtě, nechtě, postupně stát institucí sociální práce. Rozsah, metody a charakter práce probačních úředníků, tak, jak se z textu práce podává, představuje tak rozsáhlý, různorodý a často i protichůdný typ práce, že by ji nemohla obsáhnout ani daleko vyšší početnost pracovníků. Kromě toho tak různorodé formy činnosti nemůže vykonávat jen jedinný typ pracovníků, jak co do svých osobnostních vlastností, tak co do odborné kvalifikace. Vpravdě renesanční osobností s nadpřirozenými schopnostmi, patří totiž mezi bájně by-

losti, kterých se na pracovním trhu nedostává. Nelze se proto divit, že Probační a mediační služba v ČR zápasí s nedostatkem pracovníků. V dané souvislosti by jistě byla zajímavá zmínka o kooperaci této služby s mnohem početnějším souborem sociálních kurátorů, kteří v rámci veřejné správy, působí již více než třicet let.

Bylo by třeba vysvětlit i konkrétní úlohu tzv. asistentů, když styk s klientelou by měli zajišťovat sami, k tomu kvalifikovaní, probační úředníci.

Pokud jde o mediaci, neshledávám žádný důvod, pro něž by se měla do ní vměšovat státní moc, zvláště v nekriminálních případech, kdy pro tento účel bylo vhodnější některé občanské společenství.

I když této koncepční problematice se bezprostředně netýká vlastní tematiky rigorózní práce, lze jen litovat, že se o ni autorka, byť jen letmo, nezmínila.

Stylisticky, jazykově je text bez vad, výklad je přesný a srozumitelný, slovník bohatý a barvitý, což u práce takového typu nutno zvláště ocenit. Použita byla veškerá literatura, uvedená v závěrečném seznamu, vesměs se týkající dané problematiky a české proveniencí. Pozitivum je i použití internetu. Text sám dosvědčuje dobré využití uvedených zdrojů. S nesnadnou tematikou, bez jakéhokoli empirického materiálu, se autorka úspěšně vypořádala a předložila tak monografii, která může plným právem být považována za práci, vyhovující náročným požadavkům, které náš právní řád klade na kvalitu práce rigorózní.

Brno, 7. června 2007

JUDr. et PhDr. ~~Čížková~~ Osmančík CSc.